

17.97. 43
DECANVS,
SENIOR,

ET

1713
RELIQVI FACVL-
TATIS PHILOSOPHI-
CAE PROFESSORES
PVBLICI,

*Philosophiae studia uel tractantibus,
uel adiuvantibus priuatim docendo,*

S. P. D.

VITEMBERGAE,
DESCRIPSIT FORMIS CHRISTIANVS SCHROEDERVS,
ACADEM. TYPOGR.

ANNO c15 15 CC XIII.

44

4,46

Qui in hanc Academiam ueniebant olim nouitii studiorum, iis apponi ex nostro Ordine custodes quasi, ac monitores solebant, qui uitam ipsorum, studiaque inspicerent, ac gubernarent. Quod institutum quantas utilitates attulit, cum obseruaretur; tanta post consecuta incommoda sunt, cum exoleuisset. Pauci callent ab se, quid facto opus sit: multos consortia praua corrumpunt, utcumque recta indole natos. Iam Ordinem studiorum quoruscumque tenet? Alius necessaria negligit, in non necessariis occupatur. Sunt, qui in parte perpetuo haereant; quam nec negligere, et totum debebant tenere. Inuenitur et istud hominum genus, qui, sine cortice natate se posse, existiment: et sibi metipsis discipuli iuxta sint, ac doctores. Quibus omnibus cauere posset, si essent, quos in consilium adhiberent discentes, et, cum iam adhibuerint, auscultarent. Nunc, cum sibi quisque et relinquantur, et sapiat, sane paucissimi officium faciunt. Et inde est, quod Auditoria fiant solitudines, et rari ad eruditionem adspicient, quæ solida sit, et quiddam eximii promittere publico queat. De ceteris Facultatibus nihil attinet dicere: ad nostram quod est, nunquam instituuntur Candidatorum Magisterii examina, quin id abunde experiamur. Ita enim responderetur a non paucis, ut facile confet, inania potius, et obliuiscenda, quam necessaria, et quæ in usu sint,

sint, didicisse. Ceterum recte semper admouetur mor-
bis manus; licet non semper feliciter, et cum successu.
Quare, cum incumbat nobis uidere, ne quid res Philoso-
phica detrimenti patiatur; atque cauere adeo, ne et im-
pediatur commodi publici ratio, et dignitas Magistro-
rum evilescat: in medium consulimus, qua ratione sisti
haec labes, et in utrumque prouideri recte possit. Ac est
persuasum nobis penitus, hoc maxime fonte manare
malum: **QVOD NEGLIGVNTUR LECTIONES
PVBLICAE; PRIVATAE HAUD RARO PERPE-
RAM INSTITVNTVR.** Nam, multa quotidie
committi, constat, contra sancita legum, et quae pru-
denter maiores, summoque consilio, circa eas constitu-
erunt. Quibus ut nihil neque utilius est, nec necessa-
rium magis, ita cum primis uindicanda in lucem, ac u-
sum denuo, atque iccirco descripta typis promulgan-
da omnibus, quo notiora fierent, nec locus esset obten-
tui, qui peti ab ignorantia aliqua possit, in praesenti sunt
uisa. Praedecessorum nostrorum exemplo, qui ante,
annos fere XCIII, et denuo, ante annos hos nouem,
eadem ita publicarunt. Quibus ut sita iterum consti-
tuatur auctoritas, ac uis, priuatos Lectores omnes mo-
nemus, ut, tempore ad id indicendo, quouis spatio se-
mestri, apud Decanum conueniant, tum ut rationes
reddant de administratis partibus; tum ut monean-
tur de iis paulo uberius, quae maxime illis tenenda de-
inceps, et obseruanda fuerint. Ad publicas autem le-
ctiones quod attinet, inuitare quemque ad illas frequen-
tandas debebat, tum utilitas insignis Philosophiae, at-
que praestantia, quae per se manifesta est, neq; ullo uer-
borum patrocinio indiget; tum, si quis consideret, quan-
tum possit praeceptoris uox; et quantum intersit vete-
rano

rano magistro, et qui subactus multo usu sit, eoque iudicio magis polleat, quam eo uti, in quo haec omnia desiderantur. Sed, quoniam nihil horum magnopere attendere nostri sponte uolunt, quaedam quasi adiuuendae machinae sunt, quibus, quod impetrari alioquin haud potest, obtineatur. Constituimus igitur, sanximusque: *Ne quis deinceps, petiturus honores Magisterii, admittatur ad Examina, nisi qui rebus idoneis docuerit ante, ac demonstrarit, se Professores Philosophos, aut omnes ordine, aut maximam partem audiuisse, atque sic absoluisse disciplinarum orbem: aut sane praecipuas, cum Linguis, atque Mathematicis, quod leges exigunt, diligentius excoluisse.* Indignum quippe est, audire quem uelle Philosophiae Magistrum, qui in paucissimis partibus huic incubuerit, quam totam debeat tenere, mediocriter licet, et ut nullius plane disciplinae sit rudis. Quod cum et a Serenissimo ELECTORE PRINCIPE, Domino, ac Nutricio nostro Clementissimo, sit confirmatum, et in aliis Academiis obtineat, et a prudentibus probatum constet: nemo, putamus, periculosa cuiusdam nouitatis nos accusabit. Non temere quidem migranda consuetudo uetus est: sed, si cum utilitate insigni res ea coniuucta sit, religioni haud esse debet, uel tollere etiam uetera, ut noua, et meliora surrogentur. Nam usitatis iam, olim adiicere aliquid, quod emolumento sit, tam extra omnem reprehensionem positum semper fuit, ut laude etiam dignum haberetur. Sed hoc de nostris tantum decre-

decretum uoluimus, non illis, qui peregre ad nos ueniunt, gradus huius petendi causa. Quibus tamen, ipsis quoque non temere ante patebit accessus, nisi uniuerso ordini probauerint, se in iis, in quibus uixerint hactenus, aut iam nunc uiuant, Academiis, Auditionibus Philosophicis sedulo interfuisse, atque sic comparasse eam doctrinam, ac eruditionem, quae digna publico testimonio, tituloque uideatur. Cetera, quae hic fiunt perperam, et deterrere non paucos a petendo gradu hactenus consueuerunt, suo curabimus tempore, ut emendentur, quantum potest, aut remoueantur. Nam in utroque satisfaciendum officio est, uidendumque, ut ad indignos ne ueniant praemia, quae debebantur merentibus; et ne quid sit, quod horum conatus remorari possit. Nunc autem de eo Vos admonere oportuit, de quo praecipue cogitandum, ac primo. Quo norint mature, quas sibi implendas partes habeant, qui adspirare ad nostros honores deinceps uelint. Deum precamur, ut instituti hoc genus salutare sit literis, feliciterque eueniat, egregiaque studia e situ, et squalore uindicentur, nec non ad priscam felicitatem efflorescant iterum, et fructus uberrimos in omnes Reipubl. partes diffundant, ac spargant. Ad tollendos autem abusus, qui in exercitia disputationum publicarum, nec non collegiorum priuatorum irreperant, HAE LEGES, communi omnium Philosophiae Professorum consensu, iam olim latae, et auctae nunc alicubi, sancitae fuerunt. P. P. Dominica XIII post TRINITAT. Anno clō lo CCII

I. LEGES DOCENTIVM.

1. *Qui in Facultate nostra legere, et docere uoluerint, Artium liberalium sint Magistri, et quidem ante annum, uel, ad minimum eius dimidium promoti: quique eruditionis suae specimen per publicam Disputationem, sub Professore habitam, ediderint Auctores.*
2. *Isti nomina sua edant apud Decanum, qui eos in Matriculam Facultatis ordine inscribet.*
3. *Magistros uero Facultatis nostra Matriculae non inscriptos, hic legere, regere, aut disputare; Studiosos quoque tales audire, Interdicto Electorali iam olim prohibitum est.*
4. *Magistros quoque priuatim legentes decet bonum Facultatis pro uirili procurare, eandem domi, legendo, uel disputando, adiuuare, Disputationes ordinarias uisitare, et publice quoque disputare.*
5. *Hanc in rem quilibet Decanorum omnes Magistros, priuatim legentes, sub initium sui Decanatus, semel conuocabit.*
6. *Conuocati Magistri eligant lectiones, et exercitia, eo semestri instituenda, et Facultatis de iisdem audiant iudicium. Nam, citra huius consensum, nemo quicquam interpretari, uel legere debet, sub poena, si secus actum fuerit. duorum Imperialium.*
7. *Cum primis autem Decanum, et Professore eius Scientiae, inquamque Lectionem, quotiescunque ea suscipitur, consentire necessum est. Quare nulla plane significatio ullius exercitii priuati fieri debet, nisi ab hisce impetretur uenia, et Decanus, cum Professore eius Scientiae, in subnotatione nominis sui, ad programma testetur.*
8. *Electio exercitiorum priuatorum discrete instituat, ut diuersa seligant, et pleraeque Philosophiae partes eodem tempore praelegantur.*
9. *Legantur autem priuatim iidem Auctores, qui publice praelegi solent; at tamen per uices, ne ea, quae actu publice leguntur, eodem tempore a priuatis lectoribus proponantur.*

10. Quo-

10. Quoniam exitiosum est communibus studiis, imperitam adolescentiam ab Auditoriis publicis in quibus Viri, cum SERENISSIMI ELECTORIS SAXONIAE, cum Senatus Academici iudicio probati, docent, abduci, sedulo caueant priuari lectores, ne horas, lectionibus publicis destinatas, occupent. sub poena, in antiquis Legibus expressa, duorum Imperialium.
11. Ad Exercitia autem domestica uacant, usque ad septimam matutinam, omnes, item, a decima ad primam meridianam, omnes: nec non a quinta uespertina reliquae. Mercurii denique dies, et Sabbati, praeter horas, quibus sacrae haberi solent conciones.
12. Nemo legat uellicatim, aut saltuatim, aut suas collectitias meditationes ad calamum discipulorum dicitet.
13. In Legendo quilibet ita uersetur, ut non nisi consona doctrinae publicae adstruat: et a nouandi studio sibi omnino temperet.

II. LEGES DISPVTANTIVM.

1. Qui non tantum legere priuatim, sed disputare insuper uoluerit, non temere sibi praesidis partes sumat, nisi ante satis fuerit in hac palaestra, tam opponendo, quam respondendo, spectatus, et, post Magistrum ordinum, sub Praesidio Professoris publici in hac Academia, uel Adiuncti, semel, atque iterum, Respondentis locum cum laude defenderit.
 2. Has partes qui primo omnium tentare uelit, non alterius Professionis eligat materiam, quam, de qua antea publice responderit sub Professore.
 3. Priusquam Disputatio publice proponatur, Decano, et Professore illius Scientiae, unde Disputatio desumpta, octiduo ante exhibeatur, atque in geminis quidem exemplis, addita inscriptione, ne litera quidem, aut syllaba, inter se discrepantibus: ut alterum retineat Censor, prouocare quo possit, si super negotio aliquo, quod eo pertineat, quid controuersae forte inciderit.
 4. Argumenta Disputationum non sint miscellanea, sed ad illustrandam unam aliquam doctrinae Philosophicae partem accommodata.
5. Aliena

5. *Aliena non admisceantur, et extra Philosophicas metas sita: quae cum latissime pateant, necesse non est aliarum Facultatum innuadere controuersas, aut eo Disputationem abripere.*
6. *Corallaria uel nulla sint, uel paucissima: eaque ab argumento Disputationis non prorsus aliena, affirmata insuper, uel negata.*
7. *In allegandis Auctorum testimoniis delectus adhibeatur; nec minus modestia, in dissensu cum primis: nam a praeposteris, audacisque censuris abstinendum maxime est.*
8. *Quod grauissimis rationibus ducti Publici Professores quandoque faciunt, id imitandum sibi Magistrorum quilibet protinus haud putet. Neque enim decent eadem omnes, nec licent omnibus omnia.*
9. *Thesum, in Disputatione exhibitarum, numerus pagellas IIX, a Collegio liberaliter concessas, non excedat.*
10. *Habeantur Disputationes Philosophicae diebus Mercurii, et Saturni, et inchoentur hora VIII antemeridiana, et II pomeridiana; finiuntur uero hora XI, et V. Tardius adueniens, finiensue, in Fiscum Facultatis Imperialem soluere teneatur.*
11. *Theses priuarum Disputationum typis neuiquam mandentur, nisi e Professorum numero sit, qui praesideat.*
12. *Si responsio aliqua, uel oppositio displicuerit, liceat Decano, uel Professori praesenti, iuentutis eruaticae causa, amittere interfari. Neque enim uel Opponens Praesidem, aut Respondentem; uel Praeses, aut Respondens, Opponentem uerbis afficiat derisoriiis, improbris, ac iniuriosis quibuscunque: sed cum modestia, et tranquillitate uterque tueatur partes suas.*
13. *Summatim, sint Disputationes omnes sincere, amicae, non clamorosae, aut odiosae; magis ad eruendam ueritatem, quam inuicem gloriam aucupandam accommodatae.*
14. *In negligentia, et excessu Magistrorum legentium Decanus animaduertet, et eadem corriget: rebelles autem, cum consensu Facultatis, eo usque a Lectione suspendet, donec satisfecerint.*

Ye 3447

ULB Halle 3
003 033 120

Sb.

V317

03, 2007 Bd.

17.97. 43

DECANVS, SENIOR,

ET

1718

RELIQVI FACVL- TATIS PHILOSOPHI- CAE PROFESSORES PVBLICI,

*Philosophiae studia uel tractantibus,
uel adiuvantibus priuatim docendo,*
S. P. D.

VITEMBERGAE,
DESCRIPSIT FORMIS CHRISTIANVS SCHROEDERVS,
ACADEM. TYPOGR.
ANNO c15 15 CC XIII.

44

21.97